

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 47,
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli republicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fiecare publicare.

Prenumeratiune nouă

„Telegraful român”,

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe anul 1880 (al 4-lea cuartal) cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimt mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerațiunii, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime să fie scrise bine, ca să se poată citi.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se înfîrșese cu ultima Septembrie 1880 a și înnoii din vreme abonamentului, pentru ca să nu fie expedita silită a sista, sau a întârzia cu expedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român” în Sibiu.

* O înlesnire foarte mare în expedițiune se face prin lipirea unei fișii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiu, în 24 Septembrie.

Cinci-spră-dece ani sînt, decând am strănut pentru o atitudine activă în politica internă a noastră, a Românilor transilvăneni. Încă la 1872, dacă nu s'ar fi aflat nise oameni, cari se turbură spiritele, ca să poată deveni „conducători”, era să învingă principiul cel bun și folositoriu pentru Români. La 1878 a fost o diferență de vre-o câteva voturi între cei ce reprezentau cele două căi, pe care credeau unii și alții, că se pot ferici Români; mica majoritate a fost însă și atunci pe partea pasivității. Astăzi pare că sîntem aproape de înțelegerea perfectă în privința atitudinii noastre politice.

„Gazeta Transilvaniei” în unul din numerii mai recentii, într'un articol, nu se pronunță deadreptul pentru una sau alta atitudine politică, dară provoacă la înțelegere. Și atata este destul deocamdată.

„Telegraful” din București, luând notiță despre expresiunea mai recentă a „Gazetei Transilvaniei” în materia aceasta, își exprimă bucuria pentru schimbarea, ce transpiră din articol, scriind între alte următoarele:

„Gazeta Transilvaniei”, în numărul ei de Joi, 18/30 Septembrie, ne aduce îmbucurătoare scire „că toți Români bine simțitori din Transilvania și Ungaria” s'au decis a se înțelege asupra atitudinii, ce trebuie să observe de aci încolo spre a corespunde marilor recerințe ale luptei pentru existența lor națională, pentru bună-starea poporului român din acele țări.

„Constatăm cu bucurie această schimbare în atitudinea fraților noștri de peste Carpați și convingerea, ce au dobândit, că politica de pasivitate adoptată dela 1867 încoace și pe care noi am desaprobat-o în totdeauna, nu poate să le aducă de cât rele, încuragînd din ce în ce mai mult pe

Maghiari în întreprinderile lor cele îndrăznețe de desnaționalizare.

„Dacă Români ar fi continuat lupta lor și dela 1867, astăzi erau să fie altfel organizați și calea cea grea și spinoasă, pe care trebuie să o străbată de aici încolo, era să fie scurtată cu 14 ani. Astăzi ei ar fi putut să și numere luptătorii cu miile, pe când acum trebuie să caute să și adune de prin toate colțurile pe unde i-au împărăsciat netoleranța maghiară, care neîntîmpinînd nici o rezistență, și-a jucat calul cum a voit.

„Dar, în fine cum ăcei acea maxsimă, „mai bine tîrziu decît nici o dată.” Noi nu putem decît să și felicităm pe Români în genere, că s'au desțeptat și pe cei dela „Gazeta Transilvaniei” în particular, că au luat această frumoasă și măreață inițiativă. Lupta este mare, este grea o recunoascem, mai ales că au a lupta contra unor . . . , dar cu cât dificultățile, ce vor avă de învins, vor fi mai serioase, cu atata mai mare va fi meritul acelor, cari vor fi luptat pentru a scăpa românismul din ghiarele Maghiarilor”.

„Welche Wendung durch Gottes Fügung!”

Cetatea Dulcigno n'au ars o Albanezi după cum se telegrafează săptămânile din urmă nici nu o bombardat-o flotele intrunite ale puterilor. Este întreagă cetatea, dar Europa, cu toate aceste, ține privirea neclintit îndreptată spre acest punct, care poate aprinde un resboiu general pe continental întreg.

Din dieta Ungariei.

În ședința dela 2 Octomvre n. deputatul Bela Grünwald, cunoscut pîrtinitor al sistemului de centralizațiune administrativă, a atins într'o interpelațiune către ministrul de interne corupțiunile ce s'au comis în timpul din urmă la unele oficie oronale și a cerut să se ia măsuri energice contra acestui reu ivit în organismul statului. Grünwald și-a motivat interpelațiunea sa astfel:

On. Casă! La începutul anului se vorbia că dl ministru de interne a îndrumat pe comiții supremi să cerceteze administrațiunea de casă a comitatelor. O critică asupra acestui lucru va fi la locul seu abia în timpul când datele despre rezultatul acestei cercetări ne vor sta la dispozițiune. Partea cea mai interesantă în dispozițiune este cea ce nu se cuprinde într'ensă. Se scie adecă că după această dispozițiune cercetarea va avă să se estindă asupra banilor orfanali. Și totuși nu este ceva de o necesitate mai imperativă decît togma banii orfanali, pentru că acestia se administrează din partea deregătorilor administrative cu mai puțină consciință. Cei ce au observat din apropiere administrațiunea banilor pupulari cunosc o serie întreagă de abuzuri. Membrii scaanelor orfanale încuviințează unii altora, rudeniilor și amicilor, împrumuturi fără garanția necesară; de altă parte orfanii deveniți maioreni nu și pot capăta banii, ear în alte părți se

întemplă corupțiuni la acordarea de împrumuturi. Apoi s'au mai întemplat unele defraudățiuni, care au desțeptat îngirigi în poporațiunea țerei.

A conserva averea pupulară este una dintre cele mai sante datorințe ale țerei. Statul silesc pe orfanii să și predea averea la oare care deregătorii sere administrare, prin urmare statul are și datorință să privegheze ca aceasta avere pupulară să remănă intactă. Statul unguresc, dacă va suferi și de aci înainte abuzurile de până acum, va suferi prin aceasta pe trupul seu o pată care'l va desbrăca de caracterul seu moral.

Casurile ce ne au venit la cunoscință în timpul din urmă au însuflat publicului temeri mari, publicul crede, că statul nu și implinesce pe deplin datorința pe acest teren. Fie-care simte, că acum am ajuns la punctul unde statul trebuie să ia dispozițiuni radicale contra abuzurilor comise cu administrarea banilor pupulari. Această stare nu numai că vatemă interesele orfanilor ci surpă și autoritatea statului înlăuntru și înafară. Și această națiune nu merită numele cel rău, pentru că dacă mai este în Europa vre-o națiune care dorește cu intensivitate cea mai mare ca în stat să domnească morala, această națiune sigur e cea ungară.

Ținînd samă de îngirigiile ce domnesc în public, cred că voi face un bun serviciu nu numai cauzei orfanilor ci și guvernului, dînd acestuia ocaziunea, pentru a da o declarațiune liniștitoare.

Deci interpelațiunea mea este următoarea:

Fiind-că abuzurile ce au venit la cunoscință în timpul din urmă cu privire la administrarea banilor pupulari și fiind-că defraudările comise în paguba aversei pupulare dovedesc că în acest ram al administrațiunii sînt rele mari și serioase, care ameriță a periclită interesele orfanilor: întreb pe dl ministru de interne, ce felii de măsuri cugetă a lua pentru a delătura aceste abuzuri, pentru a se preveni în viitor și pentru a servi integritatea aversei pupulare?

Ministrul president C. Tisza: Voiu răspunde pe scurt la interpelațiunea ce togma mi s'a adresat. Mai întăiu voiu permite două observări: nu pot contesta adevărul că în unele casuri excepționale se întemplă abuzuri, eventual defraudățiuni, dar i garantez dlui deputat că unde se întemplă asemenea lucruri am făcut și voiu face ori-ce pentru sanarea relelor și pedesirea celor vinovați. Dar totodată trebuie să declar categoric că după experiențele mele — și eu me silesc a cunoaște, lucrurile din temeu — nu poate fi vorba de abuzuri și defraudățiuni omilateralale, în țeara întreagă, la administrarea banilor pupulari; trebuie să mai observ că cele mai multe rele nu datează din timpul mai nou, ci se ivesc abia acum prin influența legilor mai nouă despre regularizarea afacerilor orfanale, și anumit ca negligență, din timpuri mai vechi. (Aplause vii în dreapta).

Și acia cari au datorința de a

descoperi abuzurile, s'ar pută șgdui în simțul lor de datorință — dacă acest simț nu ar fi atît de puternic — vedînd cum se învinoxesc funcțiunii actuali, numai pentru că pecele vechi ies astăzi la lumina zilei. (Aplause în dreapta).

În provocarea îndreptată către comiții supremi ce e drept nu au fost vorba despre caselle pupulare, pentru că în privința acestora controla era prevădută în lege și în ordinațiunile respective. Trebuie numai escutată legea și ordinațiunile cu rigoare.

Înainte de a mi încheia cuvîntul voiesc să amintesc numai un lucru: nu află adecă temei în lege, nici dispozițiune de forțele necesare pentru a ordina din centru o cercetare a caselle pupulare prin funcționarii mei, înainte de a avă o basă și numai pe presupunerea că se fac înșelăciuni și furturi pretutindena; am făcut însă și aceasta, unde s'a ivit necesitatea și o voiu face și în viitoriu, dar o repet, eu nu află necesar decît să cer escutarea energică a legii și a institutiilor și o astfel de evidență despre starea afacerilor orfanale încât se poată fi în stare a spune în tot momentul căte afaceri ereditare au încurs dela legea din 1867, căte s'au pertractat, căte decând și unde se află în restanță.

Deci mie nu mi se poate face nici o imputare în această privință; se poate să fie unele abuzuri despre cari nu am cunoscință dar nu pot decît să rog pe dl deputat și pe acia, cari au cunoscință despre asemenea abuzuri, să mi le aducă la cunoscință și eu voiu dispune. Dar numai pentru frasa generală, că se fac furturi și înșelăciuni în țeara întreagă, nu pot face altceva decît să o resping, pentru că după convingerea mea o frasă așa de generală, e o afirmațiune fără temei. (Aprobări în dreapta). Dacă în casuri concrete arătate nu voiu procede cu energia recerută, voiu trebui să sufer imputarea, vină ea dela ori și care, pot însă să vă asigur, că un asemenea cas nu se va ivi. Vă rog să luați respunsul la cunoscință. (Aplause în dreapta).

B. Grünwald: Nu sînt mulțămît cu respunsul, cred că nici bărbai imparțiali și serioși cari cunosc starea lucrului nu vor fi mulțămiți. (Nelinisce). Respunsul a făcut asupra mea impresiunea ca și când dl ministru nu a cugetat serios și mai afund asupra lucrului. D. ministru trebuia să și precugetat mai întăiu cu maturitate lucrul. Încât pentru meritul respunsului, eu am đis numai că la cele mai multe deregătorii orfanale se află o disordine și confusiune din cele mai mari. Acesta este un fapt necontestabil. Esperiențele anilor ultimi dovedesc un reu latent și de o dimensiune necunoscută; e vorba de sume colosale, de milioane periclitare prin o administrațiune fără consciință.

Dintr'altel nu guvernul ci judecătoriale sînt chemate a pedepsi abuzurile, și guvernul are numai a cerceta fără preocupatiune organismul esistent și aflînd rēul să l delătoreze. Dacă ministrul presid. procedea astfelu rezultatul era alt.

Sunt abuzuri mai multe, nu numai cele descoperite prin publicistica și cu toate acestea în tot arhivul ministeriului de interne nu se află un singur act, care ar dovedi, că guvernul a făcut din inițiativa proprie cercetări pentru a se informa despre modul cum se administrează banii pupilarii.

Al doilea rău se află în organism însuși. Sute și mii de case orfanale s'au sustras cu totul dela control. Unele comune sunt îndreptățite prin lege a administra însele banii pupilarii, aceasta dispoziție e necorespunzătoare, pentru că deregătorile orfanale din asemenea comune nescând în nici un nes organic cu celelalte organe administrative dispun după placul lor. S'au întâmplat cazuri, că într-o comună banii pupilarii au dispărut cu totul.

Acest rău se va pute delătura numai prin concentrarea administrației banilor pupilarii în casele orfanale ale cetățitorilor cu magistral regulat. Cu sistemul actual orfanii și pot perde toți banii, o eventualitate aceasta, care nu se întâmplă în state regulate. Administrarea averii pupulare se ține de competența statului. Cari organe să fie încredințate din partea statului cu administrarea, e altă întrebare; ori-cari ar fi acele organe, trebuie să ia garanția pentru o administrare onestă.

Un alt rău este acela, că guvernul de facto nu exercită nici o controlă. Nu vreau să dic, că toate defraudările descoperite s'au comis sub guvernarea d-lui ministru presid., dar d-sa are conducerea în mâinile sale mai de 6 ani și nu a luat nici o dispoziție pentru ocotirea pericolului.

În fine oratorul nefiind mulțumit cu răspunsul ministrului cere să se pună la ordinea zilei și astfel camera să ia însăși afacerea a mână.

Ministrul president Tisza se încearcă a respinge învinuirile interpellantului și provocânduse la faptul, că legea despre cauzele ereditare s'a inactivat sub densus, voiesce a constata, că s'a ocupat serios și din te-meu cu această afacere.

Încât pentru casurile concrete, aceste s'au descoperit ministeriului prin experiențele sale, ear' nu prin presă și guvernul le va sana și va pedepsi pe cei vinovați fără cruțare.

În urmă casa ia răspunsul ministrului president la cunoscință.

Proces verbal

subternut în ședințele admnistrative generale a XIX a asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ce s'a ținut, conform hotărârii adunării generale din Sighișoara dela 4 August 1879 la p. al XIV dela procesul verbal, în orașul Turda la 7, 8 și 9 Aug. 1880.

Sumariul acestor ședințe este următoriu:

Ședința I, dela 7 August.

I. După sevrșirea serviciului divin ținut în biserica română gr. cat. din Turda, la care a asistat un public numeros, membrii asociațiunii au es-min în urma unei scurte consultări, o comisiune compusă din Ant. Westerman și căpitanul Pop pentru a invita pe vice-președintele asociațiunii Iacob Bologa la adunare.

Acesta intrând în biserică unde s'au ținut adunările generale și ocupând locul presidiale face cunoscut adunării, cumcă presidiul asociațiunii, dl preposit Timotei Cipariu, i-a făcut arătare cumcă împiedecă fiind din cauză sanitară, nu poate participa la adunare; care scrisoare se acude la acest proces verbal sub A/, apoi saluând în termeni călduroși pe toți membrii adunării la aceste ședințe și spu-

nând cumcă astădată nu voiesce a ține un discurs mai lung pentru a economisa cu timpul, lăsându'l pentru obiectele cele multe puse la ordinea zilei, și pentru discursurile însinuate în numer de 8, — declară ședințele adunării generale a XIX a asociațiunii transilvane la carele 10 a. m. de deschise.

Advocatul Dr. I. Raț luând cuvântul salută în numele inteligenței și a poporațiunii din Turda și giur, atât pre comitetul asociațiunii cât și pre toți membrii, ce au participat la această adunare. Cuvântul d-lui Dr. Raț se acude la acest proces verbal sub B/.

II. Președintele înainte de a trece la obiectele publicate în program pentru această adunare, ce se alătură la acest proces verbal de sub C/, arată, cumcă dela ultima adunare gen. ce s'a ținut anul trecut la Sighișoara până acuma au reposit următorii membrii: Georgiu Popa din Blaj membru fondator; Dr. Nicolau Stoia medic în Blaj; Simion Balint protopop la Roșia Abruđului; Demetriu Andronic din Sibiu și Moise Toma adm. protop. din Sibiu membrii ordinari.

ad. II. Adunarea generală dă es-presiune păreri sale de rău pentru pierderea acestor membrii prin sculare.

III. Președintele pune la ordinea zilei alegerea acelor trei secretari ad hoc conform p. 2 din program.

ad. III. Adunarea alege prin aclamațiune de secretari ad-hoc pre Andreiu Cosma, Dr. A. P. Alessi și N. F. Negruț.

IV. Secretariul II. Dr. Ios. Hodoș dă citire raportului comitetului asociațiunii despre activitatea lui în a. 1879/80 carele se acude sub D/ la acest proces verbal.

ad IV. Raportul comitetului se ia spre sciință.

V. Se pune la ordinea zilei raportul despre starea casei asociațiunii și a celui a fondului pentru academia română, ce se acude aici sub E/. V. Roman propune, ca de oare-ce acest raport se află tipărit și împărțit între membri, din considerarea cruțării de timp, să se privească de cetit.

ad. V. Adunarea primesce propunerea lui V. Roman și hotărăsce, ca acest raport să se predee comisiunei, ce se va alege pentru revederea și esaminarea fondurilor și rațiociniului pe anul 1879/80.

VI. Secretariul ad hoc Dr. Alessi în absența archivarului bibliotecariu dă citire raportului acestuia despre starea bibliotecii asociațiunii, precum propunerile acestuia de a se publica catalogul bibliotecii în organul asociațiunii, a se vinde toate diarele și opurile necomplete, și a se da în schimb toate duplicatele pentru alte cărți. Raportul se acude sub T.

ad. VI. Raportul archivarului bibliotecariu se ia spre sciință, ear față cu propuneri se hotărăsce a se transpune comisiunei, ce se va alege pentru propuneri.

VII. Dr. Barcian face propunerea, ca în viitor să se facă numai 1 raport, adecă al comitetului, în care să se cuprindă atât raportul cassariului cât și a bibliotecariului.

ad. VII. Se hotărăsce a se transpune această propunere la comisiunea, ce se va alege pentru propuneri.

VIII. Anania Trombițaș face propunerea, că după ce atât față cu raportul despre cassă, cât și față cu raportul despre bibliotecă s'a hotărât a se transpune la comisiune, să se dee și raportului comisiunei pentru propuneri spre revedere; și anume aceasta să cerce dacă și încât a satisfăcut comitetul însărcinării permise la adunarea generală de acum anul și încât nu. După o dezbaterie mai lungă s'a pus această propunere la votare și

ad. VIII. Adunarea hotărăsce cu

mojoritate precumpănitoare cumcă ne-voind a reasuma hotărârea sa dela p. IV. al acestui proces verbal să nu se primească propunerea lui A. Trombițaș.

IX. Se pune la ordinea zilei alegerea comisiunilor dela p. programei 7. 8. și 9. Pentruca membrii să se poată consulta asupra persoanelor se suspinde ședința pentru 5 minute. Redeschizându-se ședința, președintele comunică rezultatul consultării ear ad. IX. Adunarea alege prin aclamațiune

a) în comisiunea de 3 pentru esaminarea raportului despre cassă: perceptorul reg. Filipescu, Dr. Brândușan și Anania Pop.

b) în comisiunea de 3. pentru incassarea de tace și incrieri de membrii noi: Al. Romanțian, Danciu și Cigărean.

c) în comisiunea de 5. pentru esaminarea bugetului: I. Antonei, Dr. Colceriu, I. Gall, A. Trombițaș și Andreia.

d) în comisiunea de 5. pentru propuneri: G. Pop, Dr. Alessi P. Cosma, N. F. Negruț și Z. Boiu.

X. An. Trombițaș propune că acei membri, cari afară de cas de boală și absență justificată nu vor participa de 2 ori la ședințele comitetului, să se privească ca eșiți din comitet, ear președintele să întregască locul lor cu procsimul după seria alfabetică din membrii suplenți.

ad. X. Se hotărăsce a se transp. la comisiunea pentru prop.

XI. Președintele dă citire alor 3 telegrame de felicitare sosite a) dela Patriciu Barb din Reghin în numele Românilor de acolo; b) dela Fr. Hossu Longin dela Deva în numele asociațiunii de acolo; c) dela mai mulți Români ce se află la băile dela Vâlcele, cari telegrame se acud la acest proces verbal sub F. G. H.

ad. XI. Adunarea primesce aceste felicitări cu viuă bucurie.

XII. Președintele comunică; a) cererea preotului Ioan Lancu, prin care se roagă ca lăsământul fericitului și neuitatului Avram Lancu să se vândă lui ca celui mai deapropoe consăngean al testatorului; b) cererea preotului Ios. V. Balint pentru a fi absolut de a fi mai departe membru ordinariu, și a rămâne numai membru ajutătoriu cu taca anuală de 1 fl. v. a. c) Cererea lui Al. Nicolescu din România aflătoriu la cură în Cluj pentru a i se da un ajutoriu.

ad. XII. Adunarea hotărăsce ca toate 3 cererile să se transpună comisiunei pentru prop.

XIII. Președintele punend la ordinea zilei p. 10 din pogramă face cunoscut cumcă s'au însinuat 8 disertatiuni și anume;

1. Georgiu Baritiu cu 3 disertatiuni: a) documente istorice relative la monografia reg. I. român grănițerec de pedestrime din Trania. b) Recensiunea asupra cărții *Convorbiri economice* de I. Chica; c) Istoria sclăviei în anticitate la Egipteni, Greci, Evrei, Romani, în necs cu istoria feudalismului din evul mediu până la 1848.

2. Despre Turda și giurul ei de Simeon Pop.

3. Simeon Stoica despre vârsat sau bubat.

4. Iustin Pappfi despre darvinism.

5. Dr. A. P. Alessi Români la Plevna.

6. Andreiu Cosma despre Philoseră.

Impărțesce mai departe cumcă disertatiunea lui I. Pappfi nu a fost înaintată presidiului spre revisiune după cum prescriu statutele, prin urmare nu se poate admite spre citire. G. Baritiu mărturisese cumcă domina Sa s'a preparat cu 3 tractate pentru a satisfăce detoriței sale de secretar I. și de membru al secțiunei

istorice, și roagă adunarea, să admită cetirea celoralte disertatiuni. Simion Pop împărțesce cumcă disertatiunea sa o va ceti în o convenire ce se va arangia pe seară, despre ce s'a și conțeles cu comitetul arangiator. Venind rândul la Simeon Stoica se dă cuvântul acestuia, care suinduse pe tribună, dă citire tractatului seu despre vârsat sau bubat o disertatiune ce se acude sub 3.

ad. XIII. Adunarea ascultă acest tractat cu atențiune.

Fiind timpul naintat pentru a se da citire și altor tractate, se ridică ședința la 1 1/2 oare d. a. hotărînduse ținerea șed. următoare în 8 Aug. c. n. la 9 oare a. m.

D. c. m. s. Secretar ad hoc I. Bologa m. p., Dr. A. P. Alessi m. p., vicepreședinte

Acest proces verbal s'a cetit verificat și subscris în ședința a II. a adunării gen. a asociațiunei trans. ce s'a ținut în Turda la 8 August c. n. 1880.

Turda 8 August c. n. 1880, Președintele ad. gen. Secretariu ad hoc I. Bologa m. p., Dr. A. P. Alessi m. p.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.”

Dela poalele Carpaților, în Septembrie. De Redactor! În zilele aceste a eșit desub tiparului dlui K r a f f t din Sibiu o broșurică sub titlul „*Anticritică*” brosiurei anonime publicate asupra celorlora doue congrese nationale bisericesti din 1873 și 1874*, eșită la 1875.

Broșurica aceasta, care înfățișează cu cele mai negre colori pe un număr respectabil de inteligenți români, fără cruțare și pietate chiar și pe cei mai mare și meritat bărbat reposit, pare a avè de scop de a arunca din nou ura, dușmănia și desbinarea în inteligența și poporul român.

Ca unul, ce nu aparțin nici la un partid, nu intru în tratarea cuprinsului anticriticeii.

Este însă foarte semnificativ, că acum, după 5, și cinci ani de zile se se scrie o asemenea anticritică asupra unei broșuri ce a apărut și doar și dispărut încă dela anul 1875! *)

Cum? Nu au avut autorii contra criticeii timp destul dela 1875 să combată la rândul seu acea broșură, până când era încă așa dičend căldă în memoria cetitorilor? Cine poate crede, că acestor autori le a venit la cunoscință numai după 5 ani o cărticică anti în public de sub tipariu? Anticritică însăși scie, că după legi a trebuit să se prezente aceea broșură încă dela 1875 la procurorii, la guvern etc. Ba după cât se scie chiar și în sinodul archidiececan a fost vorba de dēnsa.

Înainte noastră cu motive oneste nu se poate justifica astfel de metodă, după care dd. anticriticătorii numai acum, la finalul anului 1880, pe când auzim că metropolia română din Ungaria și Transilvania se va întruni în congresul național bisericesc, pe când guvernul face pregătiri pentru alegerea la dietă, pe când durerile Românilor ortodocși de aci nascute la 1873 și 1874 se alinaseră și se dedeseră uitării; acum, prin o astfel de scriere, din nou voiesc să arunce flacăra dușmăniei, urgiei și a desbinării în poporul român de aci și în

*) Atragem atențiunea d-lui corespondent asupra coincidenței temporale a apariiunii din cetăune cu titlul d-lui Baritiu în contra „Telegrafului român” „malcontentii” bisericesti noștri au la spatele lor pe binevoitorul organ *blăjeșec* „Observatoriul”, care tocmai mai anună pe de-asaupra cu multă cămășă apariiunea unei broșuri a d-lui I. Sterea-Silintiu, având de scop „sfrângerea și îndreptarea mai multor meseluri în biserica și istorice, cuprinsă în bugetul mitropolitului și a curii” scrisă de archim. N. Popaș. Eacă ordinea de bătaie: Dintău d-nul Baritiu; cu articolul son din organul „Observatoriului”; apoi malcontentii din sinul bisericii noastre cu „Anticritică” lor; apoi dl Iosif Sterea-Silintiu cu „sfrângerea și îndreptarea” sa; apoi... Scopul? — Răspunși ori și care bun fin al bisericii noastre dreptcredinoase. Red.

biserica lui și din nou se desface ranele deja vindecate.

Ori cine ar fi autorii anticriticii, ori ce i ar fi îndemnat pe ei a o scrie, ei trebuiau să-și aducă aminte de cuvintele poetului Virgiliu, puse în gura eroului Aenea: „*Infandum regina iubes renovare dolorem*”, și având ei sentimente bune și iubire de pace în biserică și națiune, nu puteau scrie acu acele ce le-au scris în broșurică.

Deliberând dar între ambe broșurile, țic, că dacă critica din 1875 a putut „aduce discordie” între Români și în biserică lor, apoi „anticritica” din 1880 este cu mult mai condamnabilă, pentru că ea poartă în frunte tendința de a resuscita și reînnoi discordia deja dispărută; ear astfel de oameni nu se pot altfel caracteriza, de cât: deapănarea malcontenți și stricăcioși binelui public.

Reflecțiuni

asupra articolului „La cestiunea învățământului religios”, publicat în „Biserica și școala”.

Brașov, 5 August 1880.

(6 Urmare.)

„Domnia noastră vă adună în conferențe, cursuri supletoare, vă întruniți în reuniuni, spre ce scop? — Ca să vă desvoltați cunoștințele dobândite, să vi le înmulțiți; să vă mai câștigați știința.

„Aceasta este adevărat!

„Adevărat este însă și aceea, că ce nu are omul, nu poate da. De aici urmează, că d-voastră dacă v-ați agoniști și aveți știință, puteți da și trebuie să dați și elevilor vostri nu altevași decât — „științe, rezultatele științelor”, sisteme științifice, pe cari le-ați statorit în urma cercetărilor făcute asupra cutărui ori cutărui material luat înainte. Însă mai bine vă va merge, dacă vă veți lăsa, de a face cercetările altora, ca să le folosiți cu elevii d-voastre.

„A căpăta mură în gură, puteți țice, că nu este salutar? — Mai bine vă va fi să perdeți timpul cu conferențe, reuniuni și alte secături de felul acesta decât să vă mai vedeți și de niscariva trezboare?”

„Nu fiți copii! Nu mai umblați și după încercări nouă; copiați metodele aflate, de alții. Cât pentru învățământul religiunii aveți metodel din evul mediu ați spriginit de al dlui Stefanelli. Memorisiile; dați și elevilor să memorizeze, și — în scurt timp, vă asigur, i veți vedea și pe ei și pe părinții lor — sclavi, la dispozițiunea și a voastră, ca să vă folosiți și d-voastră de munca lor.

„De ce să nu profităm de munca altora și să nu ne punem pe o cale normală de dezvoltare?”

Șciți că Românul a fost ignorat până ieri, alaltă ieri, și era fericit.

„Căți-vă inteligenți, dușmani ai întunecului l-au priloștit. Voi însă ca învățători ai lui aveți datoria să-l puneți ear pe calea stării lui normale de fericie; se-i desvoltați ear timpirea minții, împetirea inimii și așa ear i veți pute îndrepta voia, să muncească pentru alții, apoi și pentru d-voastră.

„Să nu credeți însă cumva, că veți rămâne singuri; mai are întunerecul amici spriginitori; singurari și asociațiuni!

Funește învățători! — Periculoasă teasă: „Să profităm de munca altora!”...

Pe basa acestei tese tiranice blăstămate s'au ferecat cotele bietului popor prin lanțurile sclăviei; s'au aruncat grumazul bietului Român sub jugul iobăgic; s'au săvârșit și alte crime tâlhăresci asupra celor inocenți; se pot comite încă și astăzi!

Pe basa acestei tese criminale vrea dl N. de nou să subjuge pe poporul român, ca să profiteze de munca lui.”

Nesimțindu-se însă în stare a săvârși singur o atare crimă, ceacă să atragă la ocaziuni binevenite pe învățătorii școlii pop. în partea sa prin instrucțiuni seducătoare: — a lăpda principiile pedagogice, evangelia, metodel lui Christos; a nu mai face înșii cercetări, încercări științifice; a primi, a copia și a uita metodele altora

memorisiându-le, așa d. e. metodel evului mediu, spriginit de al dlui Stefanelli pentru învățământul religiunii ș. a.

Apoi avându-și cu toate aceste virtuți și științe împodobii în — mână, atunci nu se va mai teme, că copii în modul acesta dresați s'ar mai pute cumva ca adulții reculege și deveni capabili, a asculta de conștiință, a simți ori vrea să mai scie cevași despre adevăr, dreptate și alte bunătăți.

Mimunăta „cale normală de dezvoltare” ne mai arată dl N.; dar tot de odată nu lipsește, a ne provoca, să ne punem pe ea: „Și de ce să nu ne punem pe o cale normală de dezvoltare?”

Bine că nu este „dl. N.” în stare, să pună pe poporul român pe această „cale normală de dezvoltare.”

Nu credem pe un inteligent de ai noștri capabil, a-i sta dlui N. întru ajutor la aceasta. Fereascăne D-zeu de așa ceva! . . . . .

Dacă însă spre marea noastră nefericire i-ar sta cineva cumva, atunci: — nici un Român nu s'ar mai pute să sigur de folosul muncii sale! . . . . .

Un biet creștin ar lucra pe plată — ziua, seara, dimineața cu sudoare de sânge; altul ar profita de munca lui!

Un plugariu, meseriaș etc. ar lucra — vara, toamna, earna, primăvara din toate puterile lui, încât ar ajunge prin muncă trudă, prăpădit ca vai de el; altul ar profita de munca lui!

Un inteligent ar lucra ziua, noaptea, un an doi la înființarea unei instituțiuni de cultură națională; de ce să nu se folosească altul de munca lui? — Și așa mai departe . . . . .

Ei, nu are dl N. drept să se umble în piele ca broasca de bucurie, vedându-și cu ochii un vis așa de gras prins cu mâna și băgat în — busunariu?

Ba încă cum!

Ast-tel dispus dl N. continuează cu entuziasm:

„Spre a afla metodel cel mai ușor în propunerea religiunii nu este de trebuință a face experimente așa însemnate, și chiar cu totul nouă, ci credem, că este mai consult a ne ocupa de rezultatele științei și a continua pe calea indigitată acolo.”

Prin cuvintele aceste espuse de d-lui în „articolu” arată dl N. învățătorii școlii pop. destul de clar, că dacă voese și se cuvine, ba încă sunt datori să voiască, să pună pe poporul român „pe calea normală de dezvoltare”, atunci „nu trebuie (se mai siloasă) a face experimente așa însemnate și chiar cu totul nouă, spre a afla metodel cel mai ușor pentru propunerea religiunii”; ci i sfătuesc să se țină numai de metodel din evul mediu sprijinit de al d-lui „Stefanelli”, căci acela cuprinde în sine toate „rezultatele științei (teologice etc.)”

Să se ocupe numai cu acele sisteme în școala elementară cu copii „și să continueze pe calea indigitată acolo” — adecă în manualele școlastice de religiune, de care s'a servit școala poporală până acum, — ași sporite cu catehetica d-lui Stefanelli; apoi ca să se ușureze și mai mult, să primească și sistemele celor-lalte științe, precum: filosofice, juridice etc. etc., să le dea copiilor, să le memorizeze, și prin aceasta vor dobîndi mari — foloase:

a) Vor areta lumei, că au lucrat chiar ca nisce profesori de universitate, nu însă ca nisce bieți învățători elementari; — apoi ce bucurie și pentru (unii) părinți, văgînd pe copii lor în esamene recitând, ca din tun dogmele bisericii gr. or., fisica, matematica etc. etc.;

b) Vor ajunge la liniștea sufletului lor, că au adus pe Român la fericie, la ignoranță absolută;

c) Vor avé mare mulțămire vedându-se, că pe lângă o ostenală mică au ajuns în stare — a profita și ei de munca poporului sclăvit prin ignoranța, la care au putut ajunge prin — școala lui.

Aici însă nu trebuie să scăpat din vedere, că dacă ar avé dl N. cumva în perspectivă ajungerea la rangul celui mai dintâiu om pe lângă vre-un împărat despot de unde ar pute asupra, storce, sugo poporul — după planul d-sale în mod abso-

lutistic: atunci nu ar mai concura la ajutorul învățătorilor.

Dar fiindcă lucrul stă altmintrea, ear pentru aceasta totuși nevrînd să fie d-lui cel mai aprig sclav al întunecului trebuie să se învoiască cu amărăciunea de a face învățătorilor nechemaji — curte!

Amărăciuni de aceste însă nu'i cam fac d-lui N. durere de cap.

Tot ce'l mai superă este, cumcă deși ar pute fi pentru învățătorii singurari de ajuns instrucțiunile, ce li le-a dat d sapână acum, ca să și'i prepareze pentru scopul propus, — totuși li se mai pot încă suci creeri prin conferențele, prin reuniunile lor, cari încă există.

Aceasta este adevărat!

Însă apoi de altmintrea chiar pe dl. N. carele cu ajutorul umbrelor întunerecului a comis... nemi aude: — i vor aduce daună conferențele ori reuniunile învățătoresci — pe când ceste din urmă nici că au pus încă bine piciorul pe pământ — în perpleșitate?

Nici de cum!

Ba încă pe aceste nici că se va mai căsni, a le derima; a cerca numai să le facă impotente, și și-au ajuns scopul.

Prin ce mijloc? — Prin seducere.

Obiectul seducerei vor fi aici ear învățătorii, pentru că conferențele și reuniunile, asupra cărora și-a ridicat dl. N. acum privirea, sunt ale învățătorilor:

(Va urma.)

Varietăți.

* (În ziua onomastică) a Majestații sale împăratului și regelui — adecă Luni în 4 Oct. n. — Escelența Sa P. metropolit Miron Romanul, asistat de mai mulți preoți a celebrat în biserică din cetate serviciul dumnezeesc, docologia, la care afară de membrii consistoriului arhiepiscopial și metropolitani, profesorii seminarului, au mai luat parte și o mulțime de alți onorațiori.

* (La desvélirea monumentului lui Bem). Se scie deja că în 17 Octomvre n. se va desvél în Murăș-Ogorheiu monumentul vestitului general din timpul rebeliunii civil dela 1848. Ungurii din Transilvania fac pregătiri mari pentru acesastă și solemnă. Din toate părțile locuite de Maghiari se vor trâmite deputațiuni la locul unde va avé loc solemnitatea. — După cum sântem informați, juristii maghiari dela academia juridică de stat din loc sânt de părere, că junimea academică să participe la acesata serbare prin trimiterea unei deputațiuni de patru membri cu o cunună de lauri, care să se depună pe monument. Juristii maghiari au cerut dela direcțiunea academiei permisuniunea de a fi în adunare a tuturor juristilor pentru a face preparative necesare. Noi credem, că juristii români vor avé un simț cu mult mai bun decât să se demită a și da consimțământul la un act care pe deșii nu'i privește. Juristii români în deosebire credem, că vor protesta cu toată energia contra unui asemenea pas și vor respinge ori-ce solidaritate cu nisce oameni, cari nu se sfiese a i invita cu toată desprețuire a simțementelor pentru morala lor din timpurile de tristă memorie, la serbătorirea demonstrativă a unui bărbat, care a lăsat suvenirii triste în memoria noastră.

* (Istoriografie despre corupțiuni). Cercetările despre defraudările comise la Cassa camerei din Pesta de Keiner și Hegedüs s'au încheiat. „Pester Lloyd” le însoțese cu următoarele observări: „Rezultatul e astfel încât trebuie să se rușineze omul până în adâncul sufletului. Dacă domniile defraudanți nu erau atât de afabili încât să producă înșii un conspect despre defraudările comise în decursul anilor, nu se pute constata din cărțile comunei nici apocripativ, că ce este și ce lipsește. Keiner și Hegedüs au numit 121 partide dela care au defraudat plătiri în suma întregă de 15,931 fl. 89 cr. Din ascultarea acestor 121 partide și a altor 50 a rezultat însă că nu s'a defraudat atâta, ci numai 14,340 fl. 35 cr. și comisiunea însărcinată cu cercetarea a trebuit să se demită în sfârșit la semnificativa mărturisire, că în genere se pare cu ne-

putință, a limpeși situațiunea încurcată și a stători adevărate mărime a sumelor defraudate, dacă nu se va decide cumva, să asculte pe toți restanțierii casei, 10—12,000 de partide — o procedură aceasta mai neesecutabilă! Deci ni se impune întrădovăr întrebarea: ce valoare mai poate să aibă în fond controla atât de costisitoare a contabilității și de ce folos sânt comisiunile cele mai rulate de controlarea casselor, dacă caselle se defraudează fără rușine ori dacă în cele din urmă, pentru a afla mărimea defraudărilor, trebuie să ne încredem în simțul de adevăr — al domnilor furi”.

Despre economia orașului din Alba-Iulia foaima ce apare acolo ne comunicăm următoarele:

În conturile finale de pe anul 1876 se arată starea casei cu mai multe mii și cu toate aceste funcționarii orașului au ramas mai multe luni cu lefele neplătite din simpla cauză, pentru că în faptă nu se află nici un crucer în cassă, fără ca acest fapt să impedeze revisiunea conturilor, și prevederea acestor conturi cu aprobarea. . . Cum poate fi aceasta cu putință prelungă o examinare consciencioasă, nu ne putem esplica.

Al doilea cas se referese la două comisiuni emise dela comitat pentru supraesaminare, cari s'au îndepărtat de acolo fără a ispravi ceva, pentru că în stările caotice ce le au aflat le a fost cu neputință a și împlini chiermarea. Să ne mai prindă mirarea, dacă venitele orașului Alba-Iulia, cari mai înainte cu 10 sau 15 ani se urcau la 60.000 fl. astăzi au scăzut mai la jumătate, și dacă și acesastă jumătate apare mai mult decât imaginară prin tristul fapt, că lefele funcționarilor cari se urcă cam la 10.000 fl. nu se pot plăti!”

* (Defraudare nouă). Curatorul orfanilor din pretura Bogyiszlo (comit. Budapestei) încă a defraudat din banii orfanilor o sumă însemnată. Dar prelungă toate aceste cinstitul curator defraudant este numai depus din oficiu, de incuati nici vorbă. Și averea acestuia nu va ajunge să acopere paguba.

* (Zăpadă mare) a cădută și în munții Hargita din Séciume. Temperatura se țice că este foarte rece. O mare recelă se simte de altmintrelea și pe la Sibiu și giur, fiind și munții din pregiur încărcăți cu zăpadă groasă. Recelă este mare cu deosebire dimineața și seara. Alaltăeri și eri, cu toate aceste, am avut o și mai blândă și mai plăcută.

* (Generali rusesci) sânt în toată armata Rusiei 1461. Intre acesția adecă 2 mareașii campestrii, apoi 100 generali de infanterie și cavalerie, 385 generali-locotenenți și 964 generali-maiori.

* (O remunerație) de 1000 punți sterline va primi dela vice-regele Irlandiei acela, care va prinde și va trada pre ucigătorii lui Mounthmorri's.

* (Dinamit pentru Rusia) s'a adus de curând din Englitera 108,000 de punți, cari s'au transportat în lăuntrul imperiului rusesc.

* (Cămpurile diamanți). În republica Kimberley s'au desgropat decurând în comuna Lagerstonstein un diamant minunat în preț de 6000 punți sterline.

* (Minele de aur) dela Roșia Abrudului sânt aproape de a fi date în arândă unui Englez cu numele Alfred Lock. Intre ministrul ung. și Englezul acesta a fost vorba încă în anul 1877 de contractul țergului din cestiune, care până ađi însă nu este ratificat.

* (Cutremur de pământ). Duminecă în 21 ale lunii curente, dimineața la 6 oare și 10 minute, s'a

simțit în comuna Șulumberg cutremor de pământ, de 4—5 secunde. Acesta s'a simțit și în alte comune din giurul Șulumbergului.

Bursa de Viena și Pesta din 5 Octomvre 1880

	Viena	Pe sta
Renta de aur	107.80	108.—
I emisune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	81.10	81.25
II emisune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	98.25	97.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	85.—	84.50
Împrumutul drumurilor de fer ung. Obligațiuni ungh. de rescumpărătoare pământului	94.25	93.75
Obligațiuni ungh. cu clauză de sorțire	94.—	94.—
Obligațiuni urbariale temesiene. Obligațiuni urb. temeș. cu clauză de sorțire	93.50	93.50
Obligațiuni urbariale transilvane. Obligațiuni urbariale croato-slavonice	94.—	94.—
Obligațiuni ungh. de rescumpărătoare (decime de vin	93.—	93.25
Datorie de stat austriacă în hârtie Datorie de stat în argint	71.60	71.75
Renta de aur austriacă	72.75	72.75
Sorți de stat dela 1860	130.—	130.—
Acețiuni de bancă austro-ung.	822.—	820.—
Acețiuni de credit austr.	288.10	288.80
Acețiuni de bancă de credit ung. Sorți ungheresi cu premii	250.50	252.50
Sorți de regularea Tisei	100.25	103.50
Argint	107.40	107.25
Galbin	—	—
Napoleon	5.61	5.62
100 marci	9.39	9.39
London (pe polja de trei luni)	58.05	58.15
	118.25	118.10

Economico.

Sighișoara, 30 Septemvre n. Pro hectolitru grâu fl. 6.60—7.20; grâu scăreț fl. 4.60—5.90; scăreț fl. 4.50—5.—; ovăș fl. 2—2.20; cucuruz fl. —.4.—; cartofi fl. 1.50; per chilgr: sâu brut 30 cr. carne de porc 40 cr. carne ostărg bovină 70 cr. unsoare de porc 80 cr. pro metru cubic: lemne v. v. rtoase fl. 1.60.

Făgăraș, 1 Octomvre n. Pro hectolitru grâu fl. 7.—7.50; grâu scăreț fl. 6.—6.50; scăreț fl. 5.—5.20; orđ — ovăș fl. 1.80—2.10; cucuruz fl. 5.—5.50 mălaiu fl. —; sămânță de cânepă fl. 10—11; mazere fl. —; linte fl. —; fasole fl. 5.—6. cartofi (vechi) cu fl. 1.40.—2.—; (noi) per litră — cr. pro 100 chilo: slăniță fl. 60—75; sâu brut fl. —; sâu de lumină fl. 40—42; unsoare fl. 80.—; cânepă fl. 36—37; sēmēnță de in fl. —; sâpun fl. 30.—34; fēnă —; spirit pro grad cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de vițel 36 cr. carne de porc 44 cr. carne de berbec 28 cr.; ouă 5 de 10 cr. Tergul din pricina culesului cucuruzului a fost cam slab cecetat.

Budapesta, în 2 Octomvre n. Timpul neplăcut și striedicos care l'am descris destul de marcant în raportul trecut, a ținut și în săptămâna espirată mai întregă. Abia la sfârșitul acesteia a început cerul a se mai deschide, și soarele numai decât a desteptat la toți locuitorii din capitală și din pregiur o viață mai plăcută. Viața de toamnă deveni viosă între toți cu deosebire între economi, cari se grăbiau a continua lucrurile de câmp restante. Abia încep a pătrunde nișel numai căldura plăcută de toamnă și oamenii nu mai aciau pe ce se pună întâiu mēna la lucru. Aici ruptul cucuruzelor, aici sēmēnțatul grânelor, aici culesul viilor, aici scoaterea cartofilor și încă și înblătuit grânelor. In scurt toate lucrurile erau grămădite și așteptau toate sēvșirea lor. Norocul, că zilele din ce în ce se făceau tot mai calde până ce în ultima și a septēmănei trecute timpul deveni de tot semin și frumos. Căldura crescând creșcea și voia tuturor cu atât mai mult cu cât puține zile încă frumoase și toate lucrurile remase în derept vor fi isprăvite. Culesul viilor însă nu ne face nici o bucurie, căci strugurii au ramas mai pe jumătate acii și mustul se poate numi oțetos. Celelalte fructe se arată frumoase și deaci vine și împregiurarea, că prețurile cu deosebire ale cerealelor nu s'a scumpit, adevărat că au fost și foarte bine reprezentate. Așa notăm în special:

Grăul la 100,000 m. m. trecut cu fl. 11.10—11.20; sēcara la 4000 m. m. cu fl. 9—10; orzul la 3000 m. m. cu fl. 6—6.40; ovășul la 8000 m. m. cu fl. 5—6.20; cucuruzul s'a vëndut abia cu fl. 6—6.25; pentrucă oamenii s'au provēțut mai înainte cu acest soi de cereale. Asemenca n'a avut trecere nici făina de astădat. Pușina de tot s'a putut esporta în Angliera. Păștăioasele trecură de mijloc și adecă: fasolea cu fl. 9.50—10; mazerea cu fl. 11—13; linte

cu fl. 9—11; mălaiul cu fl. 5—6; sēmēnța de in cu fl. 13; de cânepă cu fl. 8.—8.50 (toate per 100 kilograme).

Porcii în numer total per 71,430 au trecut și de astă dată foarte bine. Din Ungaria de jos au fost în tērg peste 6000, din România la 1180 și din Ardeal vreo 200 capete; unsoarea de porc cu fl. 66; slănița cu fl. 66—67; sâul cu fl. 48—49; cartofii cu fl. 220—240 m. m.; spiritul en gros cu fl. 31—32; en detail cu fl. 33—34; per 10,000 litre %

Peile de bou cu fl. 112—115; de vacă cu fl. 108—112; de vițel cu fl. 190—200; de oaie cu fl. 138—145; de miel cu fl. 100—115; de capră cu fl. 175—185 (toate per 100 dărbate); apoi peile de cal cu fl. 8—10.50 părechea.

Extras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.”

Licitațiuni: în 30 Octomvre și 2 Noemvre imob. lui Carol Schnell în Bistrița (trib.) în 22 Oct. și 24 Noem. imob. lui Michael Fogarasi Moritz Glück și Avram Klein în Vadaria; în 29 Oct. imob. Rosaliei Schmotzer în Alba-Iulia (trib.) în 26 Oct. și 26 Noem. imob. remasului după Michail Borbe în Rugfălu; în 2 Noem. și 2 Dec. mobilele și imob. lui Grigorie Csomor în Būgöz (trib. Odorhei); în 5 Noemvre imob. remasului după Nicolau Simenfalvi în Mihăleni (trib. Turda); în 2 Noem. și 2 Dec. imob. moștenitorilor după Nicolau Patakfalvi în Cristur (trib. Odorhei); în 25 Oct. imob. remasului după George Kirschner în Șulumberg (judec. cerc. Sighișoara); în 27 Oct. și 27 Noem. imob. lui George și Maria Drăgan în Feldioara (trib. Brașov); în 11 Oct. și 12 Noem. imob. lui Mendel Stein în Alba-Iulia (trib.); în 30 Oct. și 30 Noem. imob. lui Pavel Giobner în Șura mare; în 30 Oct. și 30 Noem. imob. Susanei Bomfret în Roșia (trib. Sibiu); în 23 Oct. și 27 Noem. imob. eriditariului Friederic Schuster în Mediaș (judec. cerc. Sibiu); în 19 Oct. și 19 Noem. imob. lui Anton Nagy în Imedicălu (judec. cerc. Covasna); în 11 Oct. imob. baronului Arpad György în Gioagiu (judec. cerc. Orăștie).

Nr. 222.

1—3

CONCURS.

Devenind stațiunea de învățătoriu la scoala noastră confesională din comuna Daia vacantă se escrie pentru întregirea acesteia concurs cu termin până la 12 Octomvre 1880 stil. v. când se va sēvșși și alegerea.

Doritorii de a ocupa stațiunea acesteia împreună cu salariu anual de 200 fl. 1 stânjin de lemne și cotel, sânt avisați ași substerne suplifice inezstrate cu documentele prescise de „statutul organic” și „regulamentul congresual din 1878 oficiului protopresbiterial greco-oriental în Sebeș până la sus pusul termin.

Daia în 21 Septemvre, 1880.

Comitetul parochial în conțelegere cu protopresbiterul.

Nr. 30.

1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești de clasa I și II la scoala confesională gr. or. din Daneș devenite vacante se escrie concurs până în 12 Octomvre st. v. a. c. când va fi și alegerea.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sânt:

La clasa I, salariu anual de 50 fl. v. a. un pământ arător de un car de cucuruz, și altul pentru cartofi.

La clasa II, salariu anual de 200 fl. v. a. un cartir, grădina scoalei, și lemne de încălțit de ajuns.

Salariile bănesici se trag din cassa alodială în rate trimestrale decursive.

Doritorii de-a ocupa unul din aceste posturi au ași așterne petițiunile lor instruite amēsurat presciriselor Statutului organic și a regu-

lamentei congresual din anul 1878 | Cl. 67 și referitoriu la învățătoriu de | classa II, se recere sē aibă 4 clase | gimnasiale, sē scie cel puțin pe lângă | limba maternă și vre una din limbile | patriei.

Concurenții vor avē sē țină strană | dumineca și în sērbători și scoala de | repetițiune, și sē se înfățșeze în vreo | duminecă până la alegere în biserica | pentru de ași arēta desteritatea în | cântări și tipic.

Cererele sē se adreseze la sub- | scrișoara, 8 Septemvre 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial

Zacharie Boiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 238.

1—3

CONCURS.

Pe temeiul decisiunei luate de | cătră adunarea generală a asociațiunei | transilvane ținută la Turda în August | a. c. se publică prin aceasta concurs | pentru cel mai bun comentariu | al legii comunale de la anul | 1879, cu termin până la 1 Mai st. n. | 1881.

Premiul destinat de cătră aduna- | rea generală pentru acel comentariu | este de 150 fl. v. a.

Operatul trebuie sē fie compus în | limba românească, stil ușor de înțel- | les, în care totuși precisiunea termi- | nului juridici sē fie respectată cu ri- | goare, tot odată însă și esplițați acei | termini așa, încat poporul cu mintea | sa naturală sē i preceapă fără multă | greutate.

Paragrafi sē fie esplițați unul | câte unul, arētând însă și legătura | firească între acele părți ale legii | cari nu pot fi înțeluse una fără alta. | Operatul întreg, tipărit în format oct- | tav nr. 6 cu litere cicero, are se | deempreună cu legea tradusă 7—8 | coale.

Manuscrisurile se vor transpune | până la terminul arētat mai insus, | pe lângă o scrisoare sigilată în lăun- | turul căreia va fi numele și cunomele | autoriului, ear de asupra un motto | conform usului introdus la toate con- | cursele literare.

Manuscrisurile intrate după termin | nu vor fi luate în considerațiune.

Din ședința comitetului Asocia- | ției Transilvane.

Sibiu 18 Septemvre 1880.

Bologa m. p., Baritiu m. p.,

Nr. 139.

3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de în- | vțătoriu în comuna Mocin ppresbi- | teratul gr. or. al Turzii-inferioare se | escrie concurs până în 19 Octomvre | a. c. st. v.

Salariul învățătorului e 200 fl. | v. a. cari i va primi în două rate.

Doritorii de a ocupa acest post | au ași așterne concursule până la ter- | minul supra indicat oficiului ppres- | biteral, conform „Stat. Org.” și în | special au a documenta, că au depus | esamenul de calificațiune.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Agărbiciu, 15 Septemvre 1880.

Simeon Pop Moldovan m. p.,
protopresbiter.

3—3

CONCURS.

La gimnasiul român gr. or. a de- | venit vacant un post de profesor de | filologie clasică și studiile ajutătoare | la aceasta.

Pentru ocuparea acestui post se | escrie concurs cu termin până la 10 | Octomvre a. c. st. v.

Concurenții vor adresa petițiunile | lor cătră subscriisa Eforie scolară in- | struite cu documentele:

a) că sânt după naționalitate Ro- | mână și după religiune greco-orientali;

b) că au purtare morală și poli- | tică bună;

c) că sânt sântoși;

d) că în sensul Statutului organic | al Metropolei române gr. or. din Un- | garia și Transilvania și al regulamē- | ntului provisoric al Arhidieceșiei tran- | silvane pentru esaminarea candidaților | de profesură la scoalele secundare ro- | mâne gr. or. au absolvit facultatea fi- | losofică la vre o universitate din pa- | trie sau din străinătate;

e) că cunosc și limba maghiară;

f) că se vor supune dispoziți- | nilor în vigoare ale institutiunei.

Emolumentele împreunate | cu acest post sânt:

Până la depunerea esamenului de | calificațiune salariu anual de 700 fl. v. a.

Dela depunerea esamenului de cua- | lificațiune pentru următorii doi ani | salariu anual de 800 fl. v. a. ear de aci | mai departe salariu ordinar de 900 fl. v. a. | După 5 ani de servițiu un adaos san | cuincueniu de 50 fl. v. a. carele se va | repeta de 5 ori; în fine drept de pen- | siune conform Statutului de pensie.

Brașov în 10 Septemvre 1880 st. v.

Eforia scoalelor centrale române gr. or.

Nr. 184.

3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor înv- | țătorești din subsemnatele comune ale | protopresbiteratului gr. or. al Tērnavei | inferioare se escrie prin aceasta con- | curs până la 15 Octomvre a. c. st. v.

1. Deag, cu salariu anual de 100 fl. | v. a. cartir în edificiul scoalei, lemne | de foc deajuns precum și foliosia gră- | dinii scoalei.

2. Blăjel, cu salariu anual de | 100 fl. v. a. cartir în edificiul scoalei | și un stângin de lemne.

3. Cetatea de Baltă cu salariu | anual de 80 fl. v. a. lemne de foc și | cartir în edificiul scoalei.

Concurenții la aceste posturi au | ași subterne suplicile lor provēțute | cu documentele recerute până la datul | sus însemnat subscrisului oficiu pro- | topresbiteral.

Dela oficiu prot. gr. or. a Tēr- | navei inferioare.

Deag, 7 Septemvre 1880.

În conțelegere cu comitetete parochiale | ca senat scolaric.

D. de Tamaș m. p.,
adm. prot.

Publicațiune!

Pe Duminecă în 10 Octomvre | 1880 st. n. la 1 oară după amēșii se | va esardna în cancelaria comunei | Sadu atât dreptul de cărciumărit cât | și morărit al comunei pe timp de 3 | eventual de 6 ani, începēnd dela 1 | Ianuarie 1881 nainte, pe calea li- | citațiunei publice.

Condițiunile de licitare se pot | vedē și înainte de ziua licitațiunei | în cancelaria comunala.

Sadu în 28 Septemvre 1880.

3—3 Primăria comunala.

[57] Pentru sesonul | de toamnă și de eamnă | subscrisele recomandă depositul lor nou | sortat de elegante

Pălării pentru doamne | căițe și coafure etc.

Aceleși primesc fetițe în cost | și în cartir și la dorință le instruesc | în lucru de modiste.

Sibiu 28 Septemvre 1880.

Sororie Wegmuth.
(Strada Cisnădiei Nr. 25. Etagiul I.)